

Parlamentaarsete uudised

PIRET VILJAMAA
Eesti Rahvusraamatukogu
sotsiaalia ja
parlamendiraamatukogu
info spetsialist

Välisriikide parlamentide uudiseid 2021. aasta aprilli keskpaigast oktoobri keskpaigani. Uudistest valiku tegemisel on kasutatud BNSi, teiste uudisteagentuuride ja meediaväljaannete ning parlamentide kodulehekülgedel leiduvaid materjale. Allpool on eraldi välja toodud rohepöördega seotud seadused.

ALBAANIA. Aprillis toimunud parlamendivalimistel säilitas valitsev Sotsialistlik Partei 140kohalises parlamendis 74 mandaati. Opositsiooniline Demokraatlik Partei sai 59 (enne 43) mandaati. Opositsiooniline Sotsialistlik Integratsiooniliikumine, mille juht on presidenti abikaasa Monika Kryemadhi, aga kaotas kohti (enne 19, nüüd vaid 4 mandaati). Sotsiaaldemokraatlik Partei sai 3 mandaati (enne üks). Naiste arv parlamendis kasvas: 2017. aastal valiti parlamenti 39 naist (27,9%), nüüd 47 (33,6%). Seekordsed valimised olid esimesed, mis peeti 2020. aastal muudetud valimisreedel.

Kampaania keskendus peamiselt Euroopa Liiduga ühinemisele, turismi elavdamise meetmetele ja korruptsioonivastasele võitlusele. Valimiste eel ringles Facebookis mitu poliitreklaami, mis mustasid opositsiooniliikmeid ja mille rahastajad polnud teada. Peaminister Edi Rama võitis kolmanda ametiaja, oma uude valitsusse kutsus ta 12 naist ja 4 meest.

Juunis leidis parlamendiammus, et president Ilir Meta rikkus põhiseadust, sest toetas parlamendivalimistel avalikult opositsiooni, tagandamisotsuse poolt hääletas 104 saadikut, vastuhääli anti 7. Lõpliku otsuse tagandamise põhiseaduslikkuse kohta peab langetama Konstitutsioonikohus.

AFP-BNS, 27.04.2021, „Albaania peaminister kuulutas „magusat“ valimisvõitu“;

Balkan Insight, 01.06.2021, „Untold Story: dark money, Israeli advisers and an Albanian election“. – <https://tinyurl.com/8zyhf4ck>

Balkan Insight, 09.06.2021, „Albania president rejects parliament's vote to oust him“. – <https://tinyurl.com/ne2pep4w>

Balkan Insight, 02.09.2021, „Rama appoints Albania's first mainly female cabinet“. – <https://tinyurl.com/bvwuth3e>

Inter-Parliamentary Union, „Albania“. – tinyurl.com/2w57mbe8

ALŽEERIA. Juunis toimunud parlamendi alamkoja ennetähtaegsetel valimistel sai Rahvuslik Vabastusrinne 407kohalises alamkojas 98 mandaati (enne 161

kohta 462st) ja tema liitlane Rahvusliku Demokraatia Eest 58 (enne 100) mandaati. Peamine opositsioonipartei, islamistlik Liikumine Rahuühiskonna Eest sai 65 (enne 34) mandaati. Alamkotta pääses 14 parteid ja 84 sõltumatut kandidaati. Kui eelmise koosseisu sai mandaadi 119 naist, siis nüüd ainult 33. Seekordsed valimised olid esimesed, mis peeti pärast 2020. aastal tehtud põhiseaduse muudatusi, millega õigust parlamentit kuuluda piirati kahe koosseisuga. Protestiliikumine Hirak korraldas eelnevalt ulatuslikke meeleavaldusi, boikottis valimisi ning nimetas neid võltsituks. Valimisosalus oli rekordiliselt madal, vaid 23 protsenti.

Inter-Parliamentary Union, „Algeria“. – <https://tinyurl.com/3dnystrk>

AMEERIKA ÜHENDRIIGID. Juunis võttis Kongress vastu seaduse, millega orjanduse kaotamise päev kuulutati riigipühaks. 19. juunil 1865 vabastati viimased orjad USA Texase osariigis. Kongressi Esindajatekojas toetas seadust 415, vastu oli 14 liiget. 19. juunist (*Juneteenth*) sai Ühendriikide 12. riigipüha. Eelmine uus riigipüha kehtestati 1983. aastal (Martin Luther Kingi päev).

The Hill, 17.06.2021, „Biden signs Juneteenth bill: 'Great nations don't ignore their most painful moments'“. – <https://tinyurl.com/4v8pmd8p>

AFP-STT-BNS, 18.06.2021, „Orjanduse kaotamise päevast saab USA riigipüha“.

Oktoobris nõustusid Kongressi Senat ja Esindajatekoda riigi maksejõuetuse ärahoidmiseks ajutiselt tõstma riigi võljalage 480 miljardi dollari võrra. Demokraadid võtsid vastu vabariiklaste pakkumise tõsta võljalage kaheks kuuks, algselt oli neil soov kaotada võla ülemäär 14 kuuks. Mõned USA demokraatidest tipp-poliitikud ja rahandusminister Janet Yellen on avaldanud arvamust, et föderaalne võljalagi tuleks üldse kaotada. Praegune võljalagi on 28,4 triljonit dollarit.

AFP-BNS, 07.10.2021, „USA Kongress jõudis leppeni maksejõuetus ära hoida“;

AP-AFP-BNS, 12.10.2021, „USA Esindajatekoda kiitis võljalae tõstmise heaks“;

The Hill, 12.10.2021, „House votes to raise debt ceiling“. – <https://tinyurl.com/25ahkc6s>

ARMEENIA. Juunis toimunud 107kohalise Rahvusassamblee ennetähtaegsetel valimistel sai peaminister Nikol Pašinjani partei Kodanike Leping 71 mandaati. Valimisliit Armeenia sai 29 ja Mul On Au 7 mandaati. Pašinjan kuulutas välja ennetähtaegsed valimised, et leevendada poliitilist kriisi, mis tekkis pärast 2020. aasta sõjalist konflikti Aserbaidžaaniga. Opositsioon süüdistas Pašinjani kehvast juhtimisest ning halvades rahutingimustes. Valimisaktiivsus oli 49,4 protsenti. Opositsiooniparteide väitel esines hääletusel ebakorrapärasusi, kuid Konstitutsioonikohus lükkas protesti tagasi. Naiste osakaal parlamendis kasvas 33,6 protsendile (eelmise koosseisu algul oli naisi parlamendis 24,2%).

Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskus, 10.06.2021, „Ülevaade Armeenia parlamendi valimistest 20. juunil 2021“. – <https://tinyurl.com/umvc522v>

AFP-BNS, 17.07.2021, „Armeenia ülemkohus kinnitas Pašinjani valimisvõitu“;

Inter-Parliamentary Union, „Armenia“. – <https://tinyurl.com/5czy2y6n>

AUSTRALIA. Juunis võttis parlament vastu seaduse, millega luuakse alus, et koondata ühte hoidlasse riigi madala aktiivsusega radioaktiivsed jäätmed (neid hoitakse seal alaliselt) ja keskmise aktiivsusega radioaktiivsed jäätmed (hoitakse ajutiselt). Mõeldud on radioaktiivseid jäätmeid, mis tekivad meditsiinis, teaduslike uurimistööde käigus, tööstuses, põllumajanduses ja tootearanduses. Seni hoiti neid üle riigi sajast eri kohas, ühe keske hoidla rajamist on arutatud rohkem kui 40 aastat. Sätestati ka fondi loomine, millest makstakse kohalikule kogukonnale, kelle maadele uus rajatis tuleb, toetusi kokku 31 miljonit Austraalia dollarit (s.o u 20 miljonit eurot), sh 3 miljonit Austraalia dollarit põlisrahva arenguvõimaluste edendamiseks.

Australian Government, Department of Industry, 11.08.2021, „Australian Radioactive Waste Agency“. – <https://tinyurl.com/b42rb5w3>

Parliament of Australia, „National Radioactive Waste Management Amendment (Site Selection, Community Fund and Other Measures) Bill 2020“. – <https://tinyurl.com/mur2z7r7m>

BRASIILIA. 2021. aasta suvel avaldasid riigi põlisrahva esindajad korduvalt meelt Kongressis menetletavate eelnõude vastu, mis jõustumisel halvendaks riigi metsade olukorda ning ähvardavad osa põliselanikest maata jätta. Mais kiitis alamkoda 300 poolt- ja 122 vastuhäälega heaks seaduseelnõu PL 3729/2004, millega leevendatakse põllumajandus- ja energiasektori keskkonnanõudeid, keskkonnalubade erandid on ette nähtud 13 kategooriale. Keskkonnalubad ei pea enam taotlema väikefarmid ja mõned projektid, nt madala sagedusega elektriliinide paigaldamiseks ning veepuhastusjaamad. Eelnõu on nüüd Senati menetluses.

Teise eelnõu (PL 490/2007) eesmärk on muuta varem põliselanikele antud maade staatust, jättes nad ilma maadest, mida nad ei asustanud 1988. aastal, kui jõustus praegu kehtiv põhiseadus. Põliselanike esindajate sõnul aeti nad varasematel aastakümnetel vägivaldselt oma esivanemate maadelt ära.

Kolmanda eelnõu (nn maade varasemise eelnõu PL 2633/2020) alusel antaks kaitsealusele maale (sh põlisrahva maadele) ebaseaduslikult rajatud farmidele, kaevandustele ja raiepiirkondadele amnestia ning nende omanikele õiguslik staatus. Eelnõu sai augustis alamkoja heakskiidu ja on Senati menetluses.

Veel on algatatud eelnõu PL 191/2020, millega tahetakse põliselanikud jätta ilma vetoõigusest, kui nende maadele kaevandusi rajatakse.

Juunis puhkes Kongressi ees kokkupõrge vibudega relvastatud põliselanike ja politsei vahel, mille tõttu peatati maareformi eelnõu (PL 490/2007) arutelu. Umbes 500 meeleavaldajat proovisid väidetavalt tungida Kongressi hoonesse ja politsei kasutas nende tõrjumiseks pisargaasi, šokigranaate ja pipragaasi, meeleavalduse korraldajate sõnul oli sündmus

rahumeelne. President Jair Bolsonaro ametiajal (2019. aastast) on vihhametsade maharaiumine hoogustunud. Bolsonaro valitsus soovib avada kaitsealused piirkonnad põllumajandusele ja tööstusele, mis kiirendab Amazonase vihhametsa raadamist ja seeläbi ka kliimamuutust.

Câmara dos Deputados - Palácio do Congresso Nacional, „PL 490/2007“. – <https://tinyurl.com/pww-jntv4>, „PL 2633/2020“. – <https://tinyurl.com/tffbpmkme>, „PL 3729/2004“. – <https://tinyurl.com/hx4p2b49>, „PL 191/2020“. – <https://tinyurl.com/y9tm83pe>

AFP-BNS, 13.05.2021, „Brasiilias väljendati pahameelt keskkonnareeglite leevendamise üle“;

AFP-BNS, 23.06.2021, „Brasiilia Kongressi ees puhkes võitlus põliselanike ja politsei vahel“;

APIB, 04.08.2021, „In the shadows of the night Brazilian parliament legalizes land grabbing“. – <https://tinyurl.com/y74w4b3b>

Mongabay, 11.08.2021, „Indigenous Brazilians fear surge in violence as 'land-grab bill' nears passage“. – <https://tinyurl.com/3tkwwks8>

Forests & Finance, 19.08.2021, „Forests & Finance coalition warns foreign investors about the risk of the anti-environment agenda in the Brazilian Congress“. – <https://tinyurl.com/ska9my>

BULGAARIA. Mais saatis president parlamendi laiali, sest pärast 4. aprilli valimisi ei suudetud valitsust moodustada. Juulis toimunud valimistel sai 240kohalise Rahvusassambleesse enim kohti Slavi Trifonovi protestipartei On Selline Rahvas (65 mandaati, aprillis 51), teiseks jäi parementsentristlik partei GERB 63 mandaadiga (enne 75). Kolmanda tulemuse said sotsialistid (nüüd 36, varem 43 mandaati). Parlamenti pääses kuus poliitilist parteid ja valimisliitu nagu kolm kuud varemgi. Naiste osakaal valimistulemuste alusel oli 24,6 protsenti. Valimisaktiivsus oli 40,3 protsenti. Kuna valitsust ei õnnestunud ka seekord moodustada, toimuvad novembris jälle valimised.

AFP-BNS, 11.09.2021, „Bulgaaria korraldab 14. novembril uued ennetähtaegsed valimised“;

Inter-Parliamentary Union, „Bulgaria“. – <https://tinyurl.com/577ef7cc>

EGIPTUS. Juulis karmistas parlament karistusi seksuaalse ahistamise eest. Seksuaalne ahistamine muudeti seadusega

väärteost kuriteoks, mille eest võib saada viieaastase vangistuse (minimaalselt 1,5 aastat) ja trahvi. Samuti määrati vähemalt seitsmeaastane vanglakaristus kuritegude eest, milles ründaja kasutab relva või milles osaleb mitu ründajat. Egiptuses on nii kohalikud naised kui ka turistid sageli langenud seksuaalse ahistamise ohvriks.

AFP-BNS, 12.07.2021, „Egiptuse parlament karmistas karistusi seksuaalse ahistamise eest“;

Egypt Today, 19.08.2021, „Egypt's new amendments for sexual harassment law ends different forms of violence against women: UN Resident Coordinator“. – <https://tinyurl.com/trr6c4vs>

GRUUSIA. Juulis katkestati parlamendi istung, sest valitseva Gruusia Unistuse liikmed ja opositsiooni saadikud läksid kaklema. Opositsioon soovis istungisaali tuua telejamaade juhte, et need saaks nõuda valitsuse tagasiastumist ja uute valimiste korraldamist. Päev varem toimus parlamendi ees ka meeleväljendus, mille kutsus esile seksuaalvähenemuste paraadi vastaseid filminud ja läbi pekstud teleoperaatori surm. Kavandatud marss jäeti küll ära, kuid üle 50 meediatöötaja sai vigi, sest pealinnas ründas ajakirjanikke agressiivne rahvahulk. Paljud ajakirjanikud heitsid peaminister Irakli Garibašvilile ette tegevusetust ajakirjanike kaitsel ning tema hinnangut, et seksuaalvähenemuste paraadi korraldamine on sobimatu, kuna pole suurele osale Gruusia ühiskonnast vastuvõetav.

AFP-STT-BNS, 12.07.2021, „Gruusias nõuti teleoperaatori surma järel valitsuse tagasiastumist“;

Interfax-BNS, 12.07.2021, „Gruusia parlamendisaadikud läksid kaklema“;

RFE/RL, 12.07.2021, „Georgian parliament disrupted by scuffles amid anti-government rallies“. – <https://tinyurl.com/w76rk8zk>

HIINA. Vastukaaluks USA ja ELi kaubanduse ja inimõiguste küsimustes avaldata-vale survele kiitis Rahvakongressi alaline komitee juunis heaks rahvusvaheliste sanktsioonide vastase seaduse. Seaduses toodud vastumeetmed füüsiliste või juriidiliste isikute vastu, kes järgivad Hiina ettevõtete vastu suunatud sanktsioone, hõlmavad viisa andmisest keeldumist, riiki

sisenemise keeldu, deporteerimist, samuti vara külmutamist „jm vajalikke meetmeid“. Seadus võimaldab riigi kohtutel karistada Hiina rahvuslikke huve kahjustavaid firmasid, mis võib rahvusvaheliste ettevõtetele probleeme tekitada. USA presidendi Joe Bideni administratsioon on Hiinat kritiseerinud intellektuaalomandi varguse ja inimõiguste rikkumiste eest, juunis lisas USA musta nimekirja väidetavalt Hiina sõjaväega seotud firmad, kellega ameeriklased ei tohiks ärisuhteid luua.

AFP-BNS, 10.06.2021, „Hiinas kiideti heaks välissanktsioonide vastane seadus“;

The National People's Congress of the People's Republic of China, 11.06.2021, „Anti-foreign sanctions law necessary to fight hegemonism, power politics: official“. – <https://tinyurl.com/5yv9hvbv>

Juunis kiitis Rahvakongressi alaline komitee heaks seadusemuudatuse, millega keelustati sõjaväelaste laimamine. Nii era- kui ka juriidilistel isikutel on keelatud laimata või alandada kaitseväelaste au ja relvajõudude mainet. Seni oli seadusega keelatud märtrite teotamine.

The National People's Congress of the People's Republic of China, 11.06.2021, „China passes law banning defamation of military personnel“. – <https://tinyurl.com/48erv3jy>

Hindustan Times, 12.06.2021, „China passes a new, stricter law against criticism of its forces“. – <https://tinyurl.com/4nk6ta73>

Augustis nõustus Rahvakongressi alaline komitee seadusemuudatusega, mis lubab pere kohta kolme last. Seadusemuudatus tühistab trahvid, mis seni olid kolmanda lapse saamisel ette nähtud. Luuakse toetusmeetmed noortele peredele (maksusoodustuste, emadele töö säilimise tagatiste, lastehoiu ja hariduse toetamise meetmetega), et neid julgustada rohkem lapsi muretsema. Esmakordselt on kavas kehtestada lapsehoolduspuhkus. Varasemast ühe lapse poliitikast tulenevalt on paljudes peredes ühe järeltulija abistada mitu vanemaealist, neile pakub riik endiselt eelisjärjekorras teenuseid. Septembris tühistaski valitsus kolm uue seadusega vastuolus olevat regulatsiooni. Näiteks tühistati piirang, mille kohaselt üle normi lapsi saanud isikud ei võinud töötada riigiametnikuna.

China Daily, 21.08.2021, „Third-child policy introduced“. – <https://tinyurl.com/yxur7fa3>

The National People's Congress of the People's Republic of China, 23.08.2021, „China adopts law amendment allowing couples to have 3 children“. – <https://tinyurl.com/4a2mttza>

Global Times, 26.09.2021, „China scraps 3 regulations on family planning, including social maintenance fees“. – <https://tinyurl.com/5ene2szj>

HOLLAND. Parlamendi asukoht muutub, sest suvel, istungjärgu lõpuga, algas Haagis asuva Binnenhofi lossi renoveerimine, mis peaks kestma u viis ja pool aastat. Parlament jätkab sel ajal tööd endises välisministeeriumi hoones aadressil Bezuidenhoutseweg 67. Täielikku sulgemist ei pooldanud kõik osalised, nt parlamendi eelmine spiiker Khadija Arib, kes oleks eelistanud hoone järkjärgulist remonti, võttis viimases hädas appi ka väite, et endine ministeeriumihoone pole koroonakindel.

DutchNews.nl, 09.07.2021, „It's bye bye Binnenhof as MPs pack up and leave for five years“. – <https://tinyurl.com/ct3d98ph>

Tweede Kamer der Staten-Generaal, „Renovation of the Binnenhof and relocation of the House of Representatives“. – <https://tinyurl.com/ksff6shk>

IIRIMAA. Juulis võttis parlament vastu taskukohase eluaseme seaduse. Luuakse uus, kulupõhisel rendil põhinev üürimisvorm. Üürnik maksab sellises korteris elades vaid tegelike kulude eest (nt halduskulud). Kohalikud omavalitsused on nüüd volitatud ehitama, soetama ja kättesaadavaks tegema turuhinnast odavamaid elamisepindu. Samuti annab seadus võimaluse esimese kodu ostja abistamiseks. 2021. aasta lõpuks valmib seaduse alusel siiski vaid kaheksa soodsat eluaset.

The Irish Times, 05.05.2021, „What are the key details of the Government's affordable housing plan?“. – <https://tinyurl.com/yp34dhtd>

Gov.ie, 08.07.2021, „Minister O'Brien welcomes the passing of the Affordable Housing Bill 2021“. – <https://tinyurl.com/2hm88fw3>

Houses of Oireachtas, „Affordable Housing Act 2021“. – <https://tinyurl.com/fezcktmx>; „Housing Provision: Dáil Éireann Debate, Tuesday - 21 September 2021“. – <https://tinyurl.com/4xs29h8c>

ISRAEL. Iisraeli poliitikas toimusid pärast pikalt kestnud patiseisu olulised muutused.

Juuni algul valis Knesset 87 poolthäälega presidendiks Isaac Herzogi, kelle isa Chaim Herzog oli 1980. aastate lõpus samuti Iisraeli president. Üheks seitsmeaastaseks ametiajaks valitaval presidendil on peamiselt tseremoniaalne roll.

Juunis sai riik lõpuks ka uue valitsuse. Nn muutuste koalitsioonivalitsus tegi lõpu peaminister Benjamin Netanyahu 12 aastat kestnud võimule. Peaministriks sai Naftali Bennett, tema valitsust toetas 60, selle vastu hääletas 59 saadikut. Bennett töötab peaministrina kaks aastat, mille järel võtab ameti üle Yair Lapid. Netanyahu-vastases koalitsioonis on kaheksa osapoolt: kolm parempoolset, kaks tsentristlikku ja kaks vasakpoolset ning lisaks konservatiivne araablaste partei. Juulis, pärast 15 tundi väldanud debatte, võttis Knesset 61 poolthäälega vastu alusseaduste muudatuse, millega täiendati peaministri tegevuse süsteemi (nt kehtib võrdsuse printsiip hääletustel ka ministeeriumite komisjonides ning kui Knesset saadetakse laiali valitsuse ametiaja esimese poole jooksul, võtab valitsusjuhi koha üle roteerumisjärjekorras teine peaminister).

ERR Uudised, 02.06.2021, „Iisraeli parlament valis presidendiks Isaac Herzogi“. – <https://tinyurl.com/fbm7knru>

AFP-BNS, 13.06.2021, „Iisraeli peaministriks sai Naftali Bennett“;

The Knesset, 28.07.2021, „Knesset gives final approval to bill ensuring PM rotation in power-sharing government“. – <https://tinyurl.com/6u8skt8z>

ISLAND. Septembris toimunud parlamendivalimiste tulemusel pääses 63kohalisse Alþingisse kaheksa parteid ja valimisliitu. Iseseisvuspartei säilitas 16 mandaati, Progressiivne Partei sai kohti juurde (nüüd 13, enne 8 mandaati), Vasakpoolsete ja Roheline Liikumine kaotas kohti (nüüd 8, enne 11 mandaati). Kuigi algselt arvati, et naised saavad üle poole mandaatidest, jäi lõplikuks tulemuseks 30 mandaati (47,6%). Maailmapanga koostatud andmestiku

põhjal pole seni üheski Euroopa riigis naised parlamendivalimistel saanud üle poole mandaatidest, kõige lähemale on sellele varem jõudnud Rootsi 47 protsendiga.

Valimised ei sujunud aga tõrgeteta, Loode-Islandil toimus hääle ülelugemine ning tulenevalt protestidest anti parlamendikomisjonile ülesanne kaaluda, kas valimistulemused üldse kehtivad.

ERR Uudised, 27.09.2021, „Island ei saanud siiski naiste enamusega parlamenti“. – <https://tinyurl.com/27kptj8a>

Iceland Review, 28.09.2021, „Two politicians call for revote after recount shuffles MPs“. – <https://tinyurl.com/yc9dr82u>

Inter-Parliamentary Union, „Iceland“. – <https://tinyurl.com/7ws9xku6>

RÚV, 04.10.2021, „Nine MPs prepare opinion on election validity“. – <https://tinyurl.com/5dwskkvn>

KANADA. Septembris toimunud parlamendi 338kohalise alamkoja ennetähtaegsed valimised võitis peaministri Justin Trudeau Liberaalne Partei, kes sai kolm mandaati juurde (nüüd 160), kuid ei saavutanud absoluutset enamust. Teise tulemuse saavutasid konservatiivid 119 mandaadiga (enne 121). Alamkotta pääses viis poliitilist jõudu, üldpilt võrreldes eelmiste valimistega on üsna sarnane. Peaminister kuulutas ennetähtaegsed valimised välja lootuses, et tema vähemusvalitsus on koroonapandeemia vastaste meetmetega rohkem toetust kogunud.

CTV News, 2021 Federal General Election. – <https://tinyurl.com/3dazydhr>

Elections Canada, „September 20, 2021 General Election National Results“. – <https://tinyurl.com/48a2rbwp>

The Guardian, 21.09.2021, „Canada election result: Trudeau wins third term after early vote gamble“. – <https://tinyurl.com/wafdh4dc>

KÖRGÖZSTAN. Mais võttis parlament vastu seaduse, mis lubab valitsusel kehtestada keskkonnaseadusi rikkuvale välisfirmale kolmeks kuuks välise haldamise, peaministri määratud firmajuhi kohusetäitja võtab üle ettevõtte juhtimise ja pangatoimingud. Seaduseelnõu kolm lugemist toimusid ühe päeva jooksul. Päev hiljem määras kohus riigis tegutsevale Kanada kaevandusfirmale Kumtor Gold

Company rohkem kui 2,5 miljardi euro suuruse trahvi väidetava keskkonnareostuse eest. Kumtori süüdistati jäätmete ladustamises kaevanduse lähedal asuvatele liustikele. Kanada kaevandusgrupi väitel järgib nende kaevandustegevus rahvusvahelisi keskkonnareegleid ning firma pöördus rahvusvahelisse kohtusse.

Kumtori kaevandus andis eelmisel aastal 12,5 protsenti Kõrgõzstani sise-majanduse kogutoodangust. President Sadõr Džaparov on juba varem soovinud Kumtori kaevandust riigistada. Pärast Kõrgõzstani riigi valdusse minekut pole aga kaevandus kulda müüa saanud, sest eemaldati rahvusvahelisest väärismetallide usaldusväärsete tarnijate nimekirjast.

AFP-BNS, 09.05.2021, „Kõrgõzstani kohus määras Kanada kaevandusfirmale hiigeltrahvi“;

Eurasianet, 10.05.2021, „Kyrgyzstan: Expropriation law takes Kumtor battle to the brink“. – <https://tinyurl.com/nudbe3ys>

The Diplomat. Gavin, Gabriel, 24.09.2021, „The price of gold: Kyrgyzstan's showdown with Western investors“. – <https://tinyurl.com/35urbfz>

LEEDU. Mais mõistis Seim hukka Hiina võimude väidetavad inimsusevastased kuriteod ja uiguuride genotsiidi, selle poolt hääletas 86 seimiliiget, üks oli vastu ja seitse jäi erapooletuks. Seim kutsus ÜROd üles alustama uiguuride genotsiidi kohtulikku uurimist ning Euroopa Parlamenti ja Komisjoni ning Ursula von der Leyenit vaatama üle koostööpoliitikat Hiinaga. Hiina ametkondi kutsuti üles otsekohe lõpetama auvängide elundite ebaseaduslikku väljalõikamist, vabastama kõiki auvänge, lõpetama uiguuride genotsiidi ja sulgema ümberkasvatamislaagrid. Arvestades ka, et suvel teatas Taiwani esindaja büroo avamisest Leedu ning Leedu on kodumaiseid tarbijaid hoitanud Hiina mobiiltelefonide kasutamise eest, pole kahe riigi suhted eriti head.

BNS, 20.05.2021, „Leedu Seim mõistis resolutsiooniga hukka inimõiguste rikkumised Hiinas“;

Lietuvos Respublikos Seimas, 20.05.2021, „Seimas of the Republic of Lithuania resolution on China's mass, systematic and gross violations of human rights and genocide against Uyghurs“. – <https://tinyurl.com/efbz4jfx>

Bloomberg. Culpan, Tim, 24.09.2021, „The little nation that could (stand up to China)“. – <https://tinyurl.com/4kek5f4y>

Juulis võttis Seim vastu otsuse, mis tunnistas Valgevene piirilt tuleva seadusevastase rände hübriidagressiooniks, millega püütakse õnestada Leedu olukorda. Augustis võttis Seim vastu seaduse, millega kiideti heaks Valgevene piirile tara ehitamine.

BNS, 13.07.2021, „Leedu Seim tunnistas seadusvastase rände hübriidagressiooniks“;

ERR Uudised, 11.08.2021, „Leedu Seim kiitis heaks seaduse tara ehitamisest Valgevene piirile“. – <https://tinyurl.com/abkwwuar>

Augustis kogunes u 5000 inimest Seimi juurde, et protestida vaksineerimata inimeste suhtes kavandatud piirangute vastu. Pärast parlamendiistungi lõppu tõkestasid mõned protestijad ka hoone väljapääsu ja Seimi hoone hoovi viiva autotee. Kui politsei püüdis inimesi eemale ajada, puhkes mürul, politseinikke loobiti pudelite ja signaalra-kettidega. 15 politseinikku sai vigastusi ning kinni peeti 26 inimest. Mürulipolitsei suutis rahvahulga laiali ajada alles umbes kell kaks öösel, olles kasutanud kilpe ning pisargaasi. Pärast võttis politsei Seimi ligipääsud valve alla ning sinna suunduvate autode juhtidelt küsiti sõidu eesmärki.

BNS, 11.08.2021, „Vilniuses peeti piirangute vastasel protestil kinni 26 inimest“;

BNS, 11.08.2021, „Pärast rahutusi valvab politsei Seimi ligipääse, valitsus tarastati“.

Oktoobris võttis Seim vastu seaduse, mille kohaselt maksab riik sada eurot üle 75aastastele pensionäridele, kes teevad COVID-19 vastase vaktsiinistüsti septembrist detsembrini ning neile eakatele, kes saavad tõhustusüsti enne aprilli. Eelnõu poolt hääletas 68 seadusandjat, 3 oli vastu ja 7 jäi erapooletuks. Raha makstakse koos pensioniga detsembris ja aprillis.

BNS, 13.10.2021, „Leedu annab üle 75-aastastele vaktsineeritud pensionäridele sada eurot“;

Delfi, 13.10.2021, „Lithuania to pay EUR 100 to vaccinated over-75 pensioners“. – <https://tinyurl.com/7zkph43>

LÕUNA-KOREA. Augustis keelas parlament Apple'il ja Google'il rakenduste

arendajaid sundida tehnoloogiahiidude endi maksekeskkondi kasutama, andes kasutajale valiku maksete pakkujatest, võimaldades nii mööda minna App Store'i ja Play Store'i määratud tasudest. Nn Google'i vastane seadus sai parlamendis 180 poolthäält (istungil osales 188 parlamendiliiget). Lõuna-Korea oli esimene suur majandus, mis säärase pretsedendi lõi. Ka USA ja EL valmistuvad sarnaseid regulatsioonide arutama. Google on varem teatanud kavatsusest rakendada 2021. aasta lõpus üleilmne nõue, et arendajad kasutaksid rakendusesiseste ostude jaoks tema maksesüsteemi. See pani Lõuna-Korea veebikunstnikud ja loovisikud toetama uue seaduse vastuvõtmist. Apple ja Google on üleilmse kriitika all, sest nad võtavad oma maksesüsteemide kaudu käivast müügist kuni 30 protsenti vahendustasu.

AFP-BNS, 31.08.2021, „Lõuna-Korea rajab teed äpimaksete monopoli murdmiseks“;

IT Pro, 31.08.2021, „South Korea passes landmark bill to curb app payment monopolies“. – <https://tinyurl.com/wmvtxwvb>

Library of Congress, „South Korea: amended telecommunications business act will ban app payment monopolies“. – <https://tinyurl.com/pc9uznas>

LÄTI. Juunis võttis Seim puutumatusse Üksmeele seimiliikmelt Jānis Ādamsonsilt, keda kahtlustatakse Venemaa kasuks luuramises. Puutumatusse võtmist pooldas 69 saadikut, viis oli vastu ja neli jäi erapooletuks. Ādamsons kuulus riigikaitse-, siseasjade- ja korruptsiooniennetuskomisjoni, kuid tal puudus riigisaladuse luba. Augustis otsustas vahi all viibiv Ādamsons lahkuda parteist ja fraktsioonist, et neile mitte halba varju heita, kuid lubas jääda parlamenti.

BNS, 10.06.2021, „Läti Seim võttis puutumatusse luuramises kahtlustatud saadikult“;

BNN, 31.08.2021, „Saeima deputy accused of spying for Russia leaves Harmony“. – <https://tinyurl.com/4cda6r8v>

Augustis toetas Seim valitsuse korraldust kuulutada Valgevenega piirnevates omavalitsustes kolmeks kuuks välja eriolukord. Eriolukorra väljakuulutamise tingis illegaalsete migrantide vool üle

Valgevene ja Leedu piiri Lätisse. Piirivalve sai volitused illegaalsed piiriületajad vajadusel jõudu kasutades tagasi üle piiri toimetada.

Latvijas Republikas Saeima, 12.08.2021, „Saeima supports declaring the state of emergency at Latvia Belarus border“. – <https://tinyurl.com/2zewep4a>

Septembris võttis Seim vastu Läti Panga uue seaduse, viimaste aastakümnete suuremate muutustega Läti rahanduse juhtimises ja järelevalves muudeti umbes paarikümnet õigusakti. 2023. aastast töötab Läti Pank uue seaduse alusel, pangaga liidetakse Finants- ja Kapitalituru Komisjon. Üheks seaduse väljatöötamise ajendiks oli kriminaalasja algatamine Läti Panga endise juhi Ilmārs Rimšēvičsi vastu, keda kahtlustatakse altkäemaksu võtmises. Rahandusreformiga loodetakse vähendada bürokraatiat, ühendada kahe asutuse kogemused ja teadmised ning suurendada finantsstabiilsust ja vähendada süsteemseid riske.

BNN, 23.09.2021, „Final reading. FKTK and the Bank of Latvia will be merged“. – <https://tinyurl.com/4x4h6wxu>

Latvijas Republikas Saeima, 23.09.2021, „Saeima adopts a new Law On the Bank of Latvia“. – <https://tinyurl.com/2wwdjf6s>

ERR Uudised, 26.09.2021, „Läti Pank sai uue seaduse“. – <https://tinyurl.com/4554b2kn>

MALDIIVID. Mais plahvatas praeguse parlamendi spiikri ja endise presidendi Mohamed Nasheedi auto juures parkinud mootorratas. Nasheed viibis pikalt haiglas, ta kopsudest, maksast, rinnast ja jäsemetest eemaldati 16 tundi kestnud operatsioonil pommikilde. Seoses mõrvakatsega vahistati mitu kahtlusosalust. Ametiisikud on süüdistanud rünnakus islamiäärmuslasi, kuid võimalikuks peetakse ka poliitilist kättemaksu, sest Nasheed on nõudnud kohtupidamist 72 kahtlusosaluse üle, kes on seotud 90 miljoni dollari vargusega.

AFP-AP-BNS, 09.05.2021, „Maldiivid vahistasid kolmanda ekspresidendi mõrvakatses kahtlustatu“.

MOLDOVA. Juulis toimunud 101-kohalise parlamendi ennetähtaegsetel valimistel sai president Maia Sandu parentsentristlik

partei Tegevus ja Solidaarsus (PAS) 63 mandaati, kommunistide ja sotsialistide valimisliit 32 ja partei Šor 6 mandaati. Parlamenti valiti 40 naist (eelmisses koosseisu sai mandaadi 26 naist). Valimisaktiivsus oli 48,5 protsenti. President saatis aprillis parlamendi laiali ning kuulutas välja ennetähtaegsed valimised, sest Venemaa-meelsele ekspresidendile Igor Dodonile lojaalsed parlamendiliikmed takistasid reformide läbiviimist. Presidendi sõnul andsid valimistulemused võimaluse teha riigiasutustes suurpuhastus, nt lahti lasta korrumppeerunud kohtunikud ja prokurörid. Uueks peaministriks sai Natalia Gavriļiņa.

ERR Uudised, 12.07.2021, „Moldova parlamendivalimistel juhivad Euroopa-meelsed“. – <https://tinyurl.com/4wptuunn>

Interfax-BNS, 15.07.2021, „Moldova uus valitsus asub puhastama riigihaldust korrupsioonist“.

Inter-Parliamentary Union, „Republic of Moldova“. – <https://tinyurl.com/kx8cmuyx>

NORRA. Septembris toimunud 169kohalise parlamendi (Storting) valimistel sai ülekaalu nn puna-roheline opositsioon. Suurima toetuse sai Tööpartei – 48 mandaati (enne 49). Tööpartei juht, 61-aastane miljonär Jonas Gahr Støre tegi kampaaniat sotsiaalse ebavõrdsuse vastu. Tööpartei vähemusvalitsuse koalitsioonipartneriks sai maaelanike huvide eest seisev Keskpartei, kes sai 28 mandaati (enne 19). Tööpartei tahtis esialgu moodustada enamussuvalitsust, kuid ei suutnud teiste vasakpoolsete parteidega kokku leppida. Endise peaministri Erna Solbergi Konservatiivne Partei sai 36 (enne 45) mandaati. Parlamenti valiti 9 parteid ja üks sõltumatu kandidaat. Naisi valiti parlamenti 76 (eelmisel korral 70). Valimisaktiivsus oli 77,2 protsenti.

AFP-BNS, 13.09.2021, „Norralased valivad uut parlamenti“.

AFP-BNS, 14.09.2021, „Norras algasid keerulised koalitsiooniläbirääkimised“.

Statista, 01.10.2021, „Share of votes in the parliamentary election in Norway 2021“. – <https://tinyurl.com/527tvvkt>

Stortinget, Parliamentary Party Groups. – <https://tinyurl.com/5wu8bh2p>

POOLA. Augustis kiitis Seim heaks meediaseaduse eelnõu, mis alamkoja selgitusel oli koostatud selleks, et takistada võõrvõimudel Poola meediaettevõtteid oma kontrolli alla võtta. Seaduseelnõu kohaselt ei tohi Euroopa-välised ettevõtted omada Poola meediafirmade enamussaktsiaid, mis sunnib nt USA meediahiiglast Discovery müüma oma enamussosaluse Poola erameediaettevõttes TVN, mille kanal TVN24 on olnud Poola valitsuse suhtes äärmiselt kriitiline. Kuna koalitsioonipartnerid olid eelnõu osas eriarvamusel, kaotas Võimupartei Seadus ja Õiglus parlamendiamanduse, sest väike koalitsioonipartner Kokkulepe otsustas koalitsioonist lahkuda. Septembris hääletas aga Senat eelnõu vastu (vastu oli 53 ja poolt 37 senaatorit).

ERR Uudised, 12.08.2021, „Poola parlament võttis vastu vastuolulise meediaseaduse“. – <https://tinyurl.com/3c5sbntn>

ERR Uudised, 10.09.2021, „Poola Senat hääletas vastuolulise meediaseaduse vastu“. – <https://tinyurl.com/b79dccc>

PRANTSUSMAA. Aprillis võttis Rahvusassamblee vastu politsei volitusi suurendava julgeolekuseaduse, mis pälvib inimõigusaktivistide ja ajakirjanike kriitika ning mille vastu toimusid meeleavaldused. Meeleavalduste organiseerijate väitel protestis 2020. aastal eelnõu vastu pool miljonit inimest. Seaduses sätestati, et ametikohuseid täitvate politseinike tuvastamine (filmimine, fotografeerimine), mis on tehtud ilmse eesmärgiga neid kahjustada, on karistatav viieaastase vangistuse ja 75 000 eurose rahaträhviga. Algses versioonis olid karistused väiksemad. Vastuoluline on ka säte, mis lubab politseil inimesi droonidega jälgida. Mais tõkestas Konstitutsioonikohus politseinike pahatahtliku tuvastamise karistamise sätte, nimetades seda ebamäärasel sõnastatuks.

AP-BNS, 15.04.2021, „Prantsuse parlament hääletab julgeolekuseaduse üle“.

Euronews, 15.04.2021, „French MPs pass controversial law that restricts images of police“. – <https://tinyurl.com/3as7bmvc>

France 24, 20.05.2021, „French court blocks police filming ban in Macron security law“. – <https://tinyurl.com/t6hjfpdv>

Légifrance, 26.05.2021, „LOI n° 2021-646 du 25 mai 2021 pour une sécurité globale préservant les libertés“. – <https://tinyurl.com/4yj6rp34>

Juulis, kui Rahvusassamblee ja Senat olid kompromissini jõudnud, nõustus parlament koroonapasside seadustamisega. Päev varem toimusid riigis ulatuslikud koroonameetmete vastased meeleavaldused. Presidendi määrusega oli COVID-19 vastu vaktsineerimist või hiljutist negatiivset testitulemust kinnitav koroonapass varem kohustuslik kinodes, muuseumides ning enam kui 50 osavõtjaga üritustel. Seadusemuudatusega hakati seda augustist nõudma ka lennukites ja linnadevahelistes rongides, samuti kohvikutes ja restoranides. Ühtlasi muutis seadus vaktsineerimise tervishoiu- ja hooldustöötajate jaoks kohustuslikuks. Senat soovis muuta seaduse põhivabadusi arvestavamaks, kompromissi kohaselt kehtivad vaktsiinipassi nõudvad piirangud 15. novembrini, kehtivust saab pikendada uue hääletusega. Augustis kiitis Konstitutsioonikohus seaduse üldjoontes heaks, kuid Kohus asus seisukohale, et tervisepassi puudumine ei tohi olla takistus ravi saamisel ning kohtunikud tunnistasid põhiseadusevastaseks sätte, mis võimaldanuks tööandjatel tähtajaliste või ajutiste lepingute korral inimesi tervisepassi puudumisel vallandada.

AFP-BNS, 26.07.2021, „Prantsuse parlament nõustus vaktsiinipassidega protestidest hoolimata“.

AFP-BNS, 05.08.2021, „Prantsuse põhiseaduskohus andis Macroni koroonapassidele heakskiidu“.

ROOTSI. Juunis võttis Riksdag vastu migratsiooniseaduse muudatused, millega alalise elamisloa saamine muutub keerulisemaks. Muudatuste kohaselt saavad pagulased algul tähtajalise elamisloa, mitte pikaajalise elaniku elamisloa, nagu oli tavaks anda enne 2016. aastat. Siis tehti seaduses ajutised muudatused. Nüüdsest pikendatakse tähtajalist elamisluba ainult juhul, kui

elamisloa esmase väljaandmise tingitud olud on jäänud samaks. Sätestati ka võimalus pakkuda rootsi keele ja kodaniku teadmiste teste neile, kes soovivad riiki kauemaks jääda. Ka need, kes tulevad riiki õppima, töötama või perekonnaliikme juurde, peavad edaspidi elama Rootsis vähemalt kolm aastat, enne kui võivad taotleda pikaajalise elaniku elamisluba ja peavad tõestama, et suudavad end üleval pidada, teenides vähemalt 809 eurot kuus (v.a ELi ja Šveitsi kodanike elukaaslased). Roheliste muudatusettepanek seadustas selle, et varjupaika mittesaanud isikud võivad siiski jääda riiki humanitaarkaaluks.

Euronews, 20.07.2021, „New Swedish migration law makes permanent residency harder for refugees and visitors“. – <https://tinyurl.com/yhumd6h7>

SAKSAMAA. Septembris toimusid parlamendi alamkoja, Bundestagi valimised, kus sotsiaaldemokraadid said konservatiivide ees napi edumaa. Seekord 736kohalisse Bundestagi sai Sotsiaaldemokraatlik Partei (SPD) 206 mandaati (enne 709kohalises alamkojas 153 mandaati) ja Angela Merkeli Kristlik-Demokraatlik Liit koos sõsarparteiga Kristlik-Sotsiaalne Liit (CDU/CSU) sai 197 mandaati (enne 246). Roheliste toetus kasvas märgatavalt – nüüd 118, eelmises koosseisus 67 mandaati. Roheliste valijate hulgas oli rohkelt kõrgharidusega inimesi. Paremradikaalne Alternatiiv Saksamaa jaoks (AfD) kaotas veidi toetust (nüüd 83, enne 94 mandaati) ja liberaalne Vabad Demokraadid (FDP) kasvas toetust (nüüd 92 mandaati, enne 80). Vasakpartei Die Linke sai 39 (enne 69) mandaati. Oktoobris alustasid koalitsioonikõnelusi SPD, FDP ja Rohelised.

AFP-AP-STT-BNS, 27.09.2021, „Saksamaa parlamendivalimistel saatis edu sotsiaaldemokraate“;

Deutsche Welle, 28.09.2021, „Germany's election results: Facts and figures“. – <https://tinyurl.com/539bdcn>

The Guardian, 22.10.2021, „Votes at 16 backed in German coalition talks after success of Fridays for Future“. – <https://tinyurl.com/9chw9sdd>

SIERRA LEONE. Juulis hääletas parlament surmanuhtluse tühistamise poolt, see asendatakse eluaegse vanglakaristuse või minimaalselt 30aastase vabaduskaotusega raskete kuritegude eest nagu mõrv või mäss. Riigis pole surmanuhtlusi täide viidud alates 1998. aastast. Amnesty Internationali andmeil oli 2020. aasta lõpuks surmanuhtlus kaotatud 108 riigis.

AFP-BNS, 24.07.2021, „Sierra Leone parliament toetas surmanuhtluse tühistamist“.

TŠEHHI. Oktoobris toimusid 200kohalise alamkoja valimised. Miljardärist peaministri Andrej Babiši populistlik valitsuspartei ANO sai 72 mandaati (enne 78), kuid uustulnuk, paremsentristlik kolmeparteiline valimisliit SPOLU (Üheskoos) ainult ühe koha vähem. Kolmanda tulemuse saavutas valimisliit, mis koosneb Piraadiparteist ning linnapäid ja sõltumatuid kandidaate ühendavast STANist (37 mandaati, enne 28). Vabaduse ja Otsedemokraatia Partei sai 20 mandaati (enne 22). Esmakordselt ei pääsenud parlamenti sotsiaaldemokraadid ja kommunistid. Valimisosalus oli 65,4 protsenti.

ERR Uudised, 09.10.2021, „Tšehhi valitsuspartei võitis valimised, kuid mitte parlamendiamust“. – <https://tinyurl.com/4jxfv273>

Radio Prague International, 09.10.2021, „Czech elections: Anti-Babiš coalitions victorious, Social Democrats and Communists out of lower-house“. – <https://tinyurl.com/575xa8pm>

Radio Prague International, 09.10.2021, „Latest vote count“. – <https://tinyurl.com/38nsfe4e>

UKRAINA. Septembris võttis Ülemraada vastu ülemäärast majanduslikku või poliitilist mõju omavate isikute (oligarhide) mõju piiramise ehk nn deoligarhiseerimise seaduse. Seaduse vastuvõtmist toetas 279 saadikut. Seaduse kohaselt peavad riigi kõrgemad ametiisikud andma aru kõigist oma kokkupuudetest oligarhideks liigitatud isikutega: need on isikud, kellel on suur meediamõju, kes osalevad poliitilises elus, saavad kasu monopoolse ettevõtte omamisest ja omavad rohkem kui miljoni

elatusmiinimumi suurust varandust (praegu 83 miljonit USA dollarit). Avalikku registrisse kantakse ka oligarhi ja tema esindajatega suhtlevad isikud. Registrisse kantud oligarhid on keelatud toetada oma rahast parteisid ja kandidaatide valimisfonde (peale iseenda oma), osta erastatavaid suurobjekte, rahastada poliitilist kihutustööd ja meelevaldusi. Seadus kehtib alates jõustumisest kümme aastat.

Deutsche Welle, 23.09.2021, „Ukraine approves law to limit influence of oligarchs“. – <https://tinyurl.com/y4ujjxh2>
Interfax-BNS, 23.09.2021, „Ukraina Ülemraada võttis vastu deoligarhiseerimise seaduse“.

UNGARI. Juunis võttis parlament vastu seaduse, mis keelab alaealisele homoseksuaalsuse propageerimise. Seadus sai 157 poolt- ja ühe vastuhääle, opositsioon, välja arvatud rahvusliku Jobbiku saadikud, boikoteeris hääletust. Valitsuse väitel on seadus vajalik pedofiiliaga võitlemiseks. Seadus keelab LGBTQ gruppide haridusprogrammid ja reklaami, seksuaalharidus ei tohi olla suunatud soomuutmisele või homoseksuaalsusele. Juulis teatas Euroopa Komisjon, et algatab Ungari vastu LGBTIQ-inimeste põhiõiguste rikkumise asjus kohtumenetluse.

AFP-BNS, 15.06.2021, „Ungari parlament kiitis heaks homoseksuaalsuse propageerimise keelu“;

Euroopa Komisjon, 15.07.2021, „ELi alusväärtused: komisjon algatab Ungari ja Poola vastu LGBTIQ-inimeste põhiõiguste rikkumise asjus kohtumenetluse“. – <https://tinyurl.com/sdntrbs>

VENEMAA. Juuni algul võttis parlament vastu keeleseaduse muudatuse, mis andis valitsusele õiguse kinnitada Venemaa väikesearvuliste põlisrahvaste õigekirjareegleid. Eelnõu algatajate sõnul raskendas asjaolu, et väikerahvaste keelereeglid polnud seadusaktidega määratletud, nende keelte uurimist, õpetamist ja kasutamist ning suurendab nende kadumise võimalikkust. Seni määras valitsus vaid vene kirjakeele reegleid.

Interfax-BNS, 01.06.2021, „Vene valitsus hakkab määrama väikerahvaste õigekirjareegleid“.

Septembris toimunud Riigiduumas valimiseks valmistuti riigis põhjalikult. Juunis andis Föderatsiooninõukogu heakskiidu Riigiduumas juba vastu võetud eelnõule (sai 293 poolt- ja 45 vastuhääle, 45 jäi erapooletuks), mille eesmärk oli takistada opositsionäär Aleksei Navalnõi liitlastel ja teistel Kremli kriitikutel valimistel kandideerida. Nimelt keelati kandideerida ekstreemistlike organisatsioonide juhtidel, toetajatel ja lihtliikmetel. Moskva kohus tunnistas Navalnõi poliitilise võrgustiku äärmuslikuks.

Valimiseelsetel kuudel lubas president Vladimir Putin kulutada miljardeid rublaid mitmele taristu- ja tervishoiuprojektile ning perede toetusteks. Samuti andis president augustis korralduse maksta igale pensionäriale 10 000 rubla (u 120 eurot). Vangistatud Vene opositsioonipoliitik Aleksei Navalnõi aga kutsus valijaid Ühtse Venemaa nõrgestamiseks toetama Kommunistliku Partei kandidaate.

Lõplike valimistulemuste kohaselt sai Ühtne Venemaa 450kohalises Riigiduumas 324 mandaati (enne 343), kommunistid 57 (enne 42), Õiglane Venemaa 27 (enne 23), Venemaa Liberaaldemokraatlik Partei 21 (enne 39) ning Uued Inimesed 13 mandaati. Lisaks said kolm väiksemat parteid igauks ühe koha, alamkotta pääses ka 5 sõltumatut kandidaati. Valimisaktiivsus oli 51,7 protsenti. Võrreldes eelmise koosseisuga vahetusid kaheksandas Riigiduumas peaaegu pooled liikmed.

AFP-BNS, 18.05.2021, „Vene parlament kiitis heaks Navalnõi toetajate vastase eelnõu“;

AFP-BNS, 19.06.2021, „Putin lubas enne duumavalimisi miljardite rublade eest toetusi“;

ERR Uudised, 24.08.2021, „Putin kingib valimiste eel igale pensionäriale 10 000 rubla“. – <https://tinyurl.com/y25daank>

Государственная Дума Федерального Собрания Российской Федерации, 24.09.2021, „Итоги выборов в Государственную Думу VIII созыва“. – <https://tinyurl.com/5zapd4w>

Inter-Parliamentary Union, „Russian Federation: State Duma“. – <https://tinyurl.com/5489jtw>

Interfax-BNS, 30.09.2021, „Riigiduumas koosseis muutus peaaegu poole võrra“.

KLIIMAMUUTUSE PIDURDAMISELE SUUNATUD, KESKKONNAHOIDU JA SÄÄSTVAT MAJANDUST TOETAVAD SEADUSED

AUSTRALIA. Juunis võttis parlament vastu ohtlike jäätmete seaduse muudatused (ekspordi ja impordi reguleerimise sätted), millega rakendatakse ohtlike jäätmete riikidevahelise veo ja nende kõrvaldamise kontrolli (Baseli) konventsioonist tulenevaid nõudeid. 2019. aastal täiendati Baseli konventsiooni nõudega oluliselt piirata taaskasutatavate plastjäätmete rahvusvahelist kaubandust, et vähendada nende keskkonda sattumist. Austraalia parlament lisaski seadusesse ohtlike jäätmete definitsioonile plastjäätmed, sh segajäätmed. Seaduses uuendatakse ka järelevalve ja kontrolli ning rikkumiste karistusi reguleerivaid sätteid.

Federal Register of Legislation, „Hazardous Waste (Regulation of Exports and Imports) Amendment Act 2021“. – <https://tinyurl.com/eyvfr7ym>

Parliament of Australia, „Hazardous Waste (Regulation of Exports and Imports) Amendment Bill 2021“. – <https://tinyurl.com/5v3v8e75>

AUSTRIA. Juulis võttis parlament vastu kartelli- ja konkurentsiseaduse muudatused, millega mh esmakordselt kirjutati konkurentsioigusesse kestlikkusega seotud sätted. Kui varem lubati ettevõtetele kokkuleppeid sõlmida juhul, kui kokkulepe parandas kaupade tootmist, turustamist, tehnilist või majandusarendust, nii et tarbijad said sellest õiglast kasu, siis nüüd lisati eelnevale: „/.../ kui see aitab oluliselt kaasa ökoloogiliselt jätkusuutlikule ja kliimanetraalsele majandusele.“

Freshfields Bruckhaus Deringer. Reiter-Werzin, Florian; Dreher, Maria, 23.09.2021, „Amendment of Austrian competition law strengthens role of sustainability“. – <https://tinyurl.com/pywbk2p5>

Rechtsinformationssystem des Bundes, „Kartell- und Wettbewerbsrechts-Änderungsgesetz 2021 – KaWeRÄG 2021“. – <https://tinyurl.com/zwfuaarz>

Juulis võttis parlament vastu taastuvenergia laiendamise seaduse (EAG), mida nimetati riigi energeetikasektori

aastakümnete olulisemaks reformiks. Seadusega määrati taastuvenergia laiema kasutuselevõtu ja rahastuse eesmärgid, samuti sotsiaalse õigluse sätted (soodustused vähekindlustatutele). EAG on energeetikasektori muutuste elluviimise keskne instrument, milles seatakse sihiks 2030. aastaks täielik üleminek taastuvenergiale ja kliimanetraalsuse saavutamine 2040. aastaks.

Bundesministerium für Klimaschutz, Umwelt, Energie, Mobilität, Innovation und Technologie, 07.07.2021, „Erfolgreiche Einigung bei Erneuerbaren-Ausbau-Gesetz“. – <https://tinyurl.com/acnhs766>

Rechtsinformationssystem des Bundes, „Erneuerbaren-Ausbau-Gesetzpaket – EAG-Paket“. – <https://tinyurl.com/2s7t29sf>

Republik Österreich Parlament, 07.07.2021, „Nationalrat: Erneuerbaren-Ausbau-Gesetz erhält notwendige Zweidrittelmehrheit“. – <https://tinyurl.com/3d897ezr>

energie:bau, 08.07.2021, „Was bringt das neue EAG an Neuem und an Änderungen?“. – <https://tinyurl.com/swz7vnf2>

Rechtsinformationssystem des Bundes, „Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für Erneuerbaren-Ausbau-Gesetz, Fassung vom 17.10.2021“. – <https://tinyurl.com/4bupj622>

HIINA. Aprillis kiitis Rahvakongressi alaline komitee heaks seaduse, mille eesmärgiks on võidelda toidu raiskamisega ning sellega kaasa aidata riigi toidujulgeolekule. Juhul kui toitu jääb palju üle, võivad tootlustusepakkujad küsida edaspidi klientidelt toidu minemaviskamise tasu. Restoranid, mis tarbijaid eksitavad, nii et seetõttu läheb palju toitu raisku, võivad saada hoiatuse või kuni 10 000 jüaani suuruse trahvi (u 1340 eurot). Seadusega keelatakse sotsiaalmeedia otseülekandes liigsõimise näitamine ning kohalikud omavalitsused peavad igal aastal hakkama avalikkust informeerima oma toiduraiskamise vastastest meetmetest ja tehtud edusammudest.

The National People's Congress of the People's Republic of China, 30.04.2021, „Law against food waste comes into force“. – <https://tinyurl.com/nbvmh278>

HISPAANIA. Mais võttis Kongress vastu riigi esimese kliimamuutuste ja energeetikasektori ülemineku seaduse, mida

on juba kümme aastat oodatud. Seaduse eesmärk on kindlustada, et riik järgib Pariisi kliimaleppe ja Euroopa roheline kokkuleppe eesmäärke; hõlbustada süsinikuheite vähendamist ja ringmajandusele üleminekut; edendada kliimamuutuste mõjudega kohanemist ning säästva arengu mudeli rakendamist, mis tagab inimväärse töö ning aitab kaasa ebavõrdsuse vähendamisele. Seadusega lõpetatakse uute litsentside andmine fossiilkütuste uurimiseks ja kaevandamiseks. Sihiks seatakse süsiniku heitkoguste vähendamine 2030. aastaks 1990. aasta tasemega võrreldes 23 protsenti ning 2042. aasta lõpuks riigi territooriumil fossiilkütuste tootmise lõpetamine. Seadusega sai Hispaaniast esimene riik, mis nõuab ettevõtetele viieks aastaks seatud heitkoguste piiramise eesmärkide täitmist. Kliimanetraalsus soovitakse saavutada hiljemalt 2050. aastaks. Taastuvenergia arendamiseks määratakse summad iga aasta riigieelarves. Rohelise majanduse edendamiseks on kavas rakendada ka digipöörde võimalusi, sh tehisingelligentsi.

Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado, 21.05.2021, „Ley 7/2021, de 20 de mayo, de cambio climático y transición energética“. – <https://tinyurl.com/582huuza>

European Climate Foundation, 31.05.2021, „Topping off a decade of work: Spain adopts its first Climate Law“. – <https://tinyurl.com/ad6459cz>

IIRIMAA. Juulis võttis parlament vastu kliimaseaduse muudatused, millega kiideti heaks valitsuse plaan, kuidas jätkata üleminekut kliimamuutustele vastupidavale, bioloogiliselt mitmekesist keskkonda säilitavale ja kliimanetraalsele majandusele hiljemalt 2050. aasta lõpuks. Seadusemuudatusega loodi raamistik, et järgida Pariisi kliimaleppe ja Euroopa kliimaseaduse eesmäärke. Seadusega muudeti kliimamuutuste nõuandekomisjoni roll kaalukamaks; valitsusele anti kohustus võtta iga viie aasta kohta vastu süsinikdioksiidi eelarved ja seada eri majandussektorite heitkoguste ülemmäär ning anda parlamendile igal aastal tehtust ülevaade; kohalikele omavalitsustele pandi

kohustus arvestada arengukavades ka kliimakavasid.

Gov.ie, 20.07.2021, „Climate Action and Low Carbon Development (Amendment) Bill 2021“. – <https://tinyurl.com/4jxpt3n9>

Houses of the Oireachtas, „Climate Action and Low Carbon Development (Amendment) Act 2021“. – <https://tinyurl.com/vb3us44b>

The Irish Times, 23.07.2021, „President signs Climate Bill, triggering carbon budget process“. – <https://tinyurl.com/b9k48fs9>

ITAALIA. Aprillis andis parlament ülekaaluka heakskiidu valitsuse taaste- ja vastupidavuskavale. Peaminister Mario Draghi sõnul on 222,1 miljardi euro suuruse programmi eesmärgiks nii COVID-19 kahjude korvamine kui ka pikaajaliste struktuursete vajaduste rahuldamine. Alamkoda toetas kava 442 poolthäälega, vastu oli 19 saadikut ja 51 jäi erapooletuks. Itaalia koroonaviiruse pandeemiast tugevalt mõjutatud majandus kahanes mullu 8,9 protsenti. Itaalia on Euroopa Liidu 750 miljardi euro suuruse taastekava peamine kasusaaja ning saab aastail 2021–2026 ELilt 191,5 miljardit eurot toetuste ja laenudena. Riigi taastekava keskendub kuuele valdkonnale (rohepöore; digipöore; konkurentsivõime arendamine ja kaasav, säästlik majanduskasv; sotsiaalne sidusus; tervishoid; uue põlvkonna poliitika) ja neile suunatud 16 tegevusele. Rohepöördele on kavas suunata 37,5 protsenti taastekava kulu- tustest, nt hõlmab kava puhta vesiniku ja biometaanitootmise hoogustamist, avalike hoonete energiatõhususe tõstmist, raudteede infrastruktuuri parandamist, õhu- ja meretranspordi ning põllumajanduse kasvuhoonegaaside vähendamist jne. Juulis sai Itaalia taastekava ELi heakskiidu. AFP-BNS, 27.04.2021, „Itaalia parlament kiitis heaks EL-i rahastatud taastekava“. – <https://tinyurl.com/y5sdedm2>

Wanted in Rome, 28.04.2021, „Italy approves post-covid recovery plan“. – <https://tinyurl.com/y5sdedm2>

Italian Government, 05.05.2021, „National Recovery and Resilience Plan“. – <https://tinyurl.com/yamuktbm>

EUR-Lex, 22.06.2021, „Commission staff working document: Analysis of the recovery and resilience plan of Italy“. – <https://tinyurl.com/nm5n6pj>

Italiadomani.gov.it, „Italia Domani, the National Recovery and Resilience Plan“. – <https://tinyurl.com/2rjv5ar6>

JAAPAN. Mais võttis parlament vastu globaalse soojenemise vastumeetmete edendamise seaduse muudatuse, millega seati sihiks jõuda 2050. aastaks süsiniku-neutraalsuseni. Kliimanetraalsuse eesmärgi seadustamine tagab, et poliitilised muutused, nagu valitsuse vahetus, seda nii lihtsalt päevakorrast maha ei võta, seni olid heitkoguste vähendamise eesmärgid kirjas valitsuse programmilistes kavades.

Nippon.com, 26.05.2021, „Japan Diet OKs bill on achieving carbon neutrality by 2050“. – <https://tinyurl.com/nc9wwzk>

KANADA. Juunis võttis parlament vastu seaduse, millega sätestati riigi kasvuhoo- negaaside vähendamise eesmärgid ja loodi uued parlamentaarse järelevalve mehhanismid. Seati eesmärk saavutada kliimanetraalsus vähemalt 2050. aastaks. Valitsuse liige (tõenäoliselt keskkonnaminister) peab poole aasta jooksul välja töötama kasvuhoo- negaaside heitmete vähendamise plaani 2030. aastaks (vahepealsed eesmärgid 2026. aastaks) ning edaspidi iga viieaastase perioodi eesmärgid ja nende realiseerimise tegevuskavad, mis koos plaanide täitmise aruannetega tuleb esitada parlamendile ja avaldada. Kliimamuutustega tegelevale ministrile luuakse nõuandev kogu, mis võib koosneda kuni 15st osalise koormusega töötavast liikmest. Rahandusminister peab edaspidi igal aastal esitama kliimamuutustega seotud finantsriskide ja võimaluste aruande. Siiani pole Kanada heitmete piiramisel seatud eesmärgi täitnud, konkreetsete vaheplaanide ja aruannete abil loodetakse olukorda parandada.

Climate Change Laws of the World, „Canadian Net-Zero Emissions Accountability Act“. – <https://tinyurl.com/3r6r4ce5>

Government of Canada, Justice Laws Website, „Canadian Net-Zero Emissions Accountability Act“. – <https://tinyurl.com/29bwxvn2>

Parliament of Canada, 08.07.2021, „Legislative Summary of Bill C-12: An Act respecting transparency and accountability in Canada's efforts to achieve net-zero

greenhouse gas emissions by the year 2050“. – <https://tinyurl.com/d2sdbdf42>

KREEKA. Juulis võttis parlament vastu jäätmekäitluse seaduse, millega võeti üle direktiivid 2018/851 ja 2018/852. Kuu varem esitas Euroopa Komisjon Kreekale põhjendatud arvamus jäätmemajanduse direktiivide ülevõtmiseks ja valdkonna paremaks reguleerimiseks; vastamiseks ja vajalike meetmete võtmiseks anti Kreekale kaks kuud.

Oluline institutsionaalne reform annab jäätmekäitlusele raamistiku. Riigi seadusandluses sätestati esimest korda jäätmete ringlussevõttu puudutavad kohustused. Muuhulgas kehtestati keskkonnamaks PVC-tähistusega pudelitele; 2022. aasta septembrist tuleb koolides prügi sorteerida (eraldi koguda patareid, paber-, klaas-, plastik-, metall- ja toidujäätmed); 2030. aastaks seati eesmärk vähendada toidu raiskamist 30 protsenti (2022. aastaga võrreldes) jne.

Euroopa Komisjon, 09.06.2021, „Juuni rikkumisvastaste meetmete pakett: peamised otsused“. – <https://tinyurl.com/xmf3vyd6>

Athens 9.84, 21.07.2021, „Parliament: The bill on waste management was passed“. – <https://tinyurl.com/v48bpxmb>

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 23.07.2021, „ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4819“. – <https://tinyurl.com/3mw34nv2>

The Kefalonia & Greece Pulse, „Greece for the first time on the road to integrated waste management“. – <https://tinyurl.com/yyzv46bm>

LEEDU. Septembris võttis Seim vastu hankelepingute muutmise seaduse, millega võeti üle Euroopa Liidu ja rahvusvahelistes konventsioonides kehtestatud keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguslike kohustusi. Muuhulgas sätestati, et hankelepingute sõlmimisel tuleb arvestada, et kaupade, teenuste või ehitustööde soetamine ei süvendaks kliimasoojenemist ja avaldaks võimalikult vähe mõju keskkonnareostusele, jäätmetekkele, loodusvarade kasutamisele ning ökosüsteemi tasakaalule.

Lietuvos Respublikos Seimas, 15.10.2021, „Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų,

įstatymo Nr. XIII-328 2, 29, 31, 34, 37, 39, 48, 49, 63, 66, 68, 90, 94, 99, 101, 102, 114 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 90-1 straipsniu įstatymas“. – <https://tinyurl.com/3cd2dkbs>

NIGERIA. Oktoobris kiitis Senat heaks seaduse, millega luuakse kliimamuutustega toimetuleku ja kohanemise raamistik. Esindajatekoda võttis eelnõu juba juulis vastu. Kliimamuutustega seotud poliitika-dokumendid on kavas lõimida teiste sotsiaal- ja keskkonnapolitiika strateegiatega. Seadusega seatakse siht viia vahemikus 2050–2070 kasvuhoo- negaaside heitkogused nulli ning kindlustada, et strateegilisi eesmärgi ja riiklikku tegevuskava kohaldatakse. Loodav kliimamuutuste riiklik nõukogu määrab edaspidi riigi- ja erasektorile iga-aastased ja viie aasta süsinikuheite vähendamise eesmärgid. Luuakse fond, millest eesmärkide saavutamisele suunatud tegevusi rahastatakse. Nõukogu hakkab tegelema ka kliimamuutusealase teadlikkuse tõstmise ja metsade keskkonnateadliku majandamisega.

OrderPaper. Onuigbo, Sam, 14.07.2021, „Key provisions of climate change bill passed by Reps“. – <https://tinyurl.com/zuuedc3p>

GLOBE – The Globe Legislators Organization, 13.10.2021, „Abuja, 13 October 2021: Nigerian Senate passes Climate Change Bill with key REDD+ and NCA provisions“. – <https://tinyurl.com/r2efrv8n>

OrderPaper, 13.10.2021, „Senate concurs with house, passes climate change bill“. – <https://tinyurl.com/3c2xspad>

POOLA. Augustis võttis Seim 431 poolthäälega vastu ja septembris kiitis ka Senat heaks taastuenergia allikate seaduse muudatused, millega nt pikendati taastuenergiat avalike pakkumiste (riigiabi andmise) tähtaega 2027. aasta lõpuni, määrati avalike pakkumiste mahud 2022.–2027. aastani ja kaotati taastuenergia väiketootjate (võimsusega alla ühe megavati) kohustus hankida elektrienergia tootmise luba.

Climate Change Laws of the World, „Act on Renewable Energy Sources (RES Act, Dz.U. 2015 poz. 478)“. – <https://tinyurl.com/fc8tye6u>

JD Supra. Kulinska, Agnieszka; Michajlow, Piotr; Motylewski, Michal, 20.08.2021, „Poland's RES Act amendment“. – <https://tinyurl.com/v9at27b8>

Sejm, „Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw“. – <https://tinyurl.com/5yk57d98>

PRANTSUSMAA. Mais, pärast mitu nädalat kestnud arutelusid, andis Rahvusassamblee esialgse heakskiidu kliimaseaduse eelnõule, mille eesmärk on ümber kujundada tarbimisharjumusi ning mis keskkonnaaktivistide sõnul on eba- piisav või liiga aeglane riigi süsinikuheite vähendamiseks. Muudatused mõjutavad põllumajandust, ajaloolisi hooneid, lennundust ja autotööstust ning hõlmavad meetmeid vähem saastavate autode soodustamiseks, samuti abi hoonete energiatõhusaks renoveerimiseks ning keelustavad alla 2,5 tunni kestvad siselennud, kui selle asemel on võimalik kasutada rongi. Parlamendarutelule eelnes meetmete kuudepikkune arutamine president Emmanuel Macroni kokku kutsutud 150 inimesest koosnevas kodanike kogus, kes töötasid välja 149 meedet.

Juulis andis parlament seadusele lõpliku heakskiidu, Rahvusassamblee ja Senati arutelude tulemusel kärbiti sellest kolm esialgu kavandatud meedet. Seadusega taotletakse kooskõlas Pariisi kliimaleppega kasvuhoo- negaaside heite vähendamist 2030. aastaks 40 protsenti. Kriitikute sõnul ei suudeta võetud meetmetega eesmärgi täita, rääkimata ELi hiljuti seatud eesmärgist vähendada kasvuhoo- negaaside heidet 2030. aastaks vähemalt 55 protsenti võrreldes 1990. aasta tasemega. Ka Pariisi halduskohus otsustas, et valitsuse kliimameetmed pole piisavad ning andis kaheksa kuud aega nende tõhustamiseks. Suvel lükkas Senat tagasi Emmanuel Macroni referendumialgatuse küsimuses, kas rahvas toetab kliimamuutuste vastase võitluse sätestamist põhiseaduses.

RFI, 06.07.2021, „French Senate blocks referendum on climate change“. – <https://tinyurl.com/mzkmmfex>

AP-BNS, 20.07.2021, „Prantsuse parlament hääletab lahjendatud kliimaeeinõu üle“;

RFI, 21.07.2021, „France passes 'transformative' climate law that activists say lacks ambition“. – <https://tinyurl.com/xj3k6wzk>

Légifrance, 24.08.2021, „LOI n° 2021-1104 du 22 août 2021 portant lutte contre le dérèglement climatique et renforcement de la résilience face à ses effets“. – <https://tinyurl.com/axt4w9du>

Vie-publique.fr, 24.08.2021, „Loi du 22 août 2021 portant lutte contre le dérèglement climatique et renforcement de la résilience face à ses effets“. – <https://tinyurl.com/3hjxub>

The Guardian, 14.10.2021, „Court orders French government to 'repair' carbon emissions overshoot“. – <https://tinyurl.com/28vkbzn3>

SAKSAMAA. Aprillis leidis

Konstitutsioonikohus, et Saksamaa kliimamuutuste seadus on ebapiisav ning rikub põhivabadusi, kuna paneb süsihappegaasi emissioonide kärpimise koorma noortele. Valitsus reageeriski kiiresti ja algatas seadusemuudatuse, mille Bundestag juunis vastu võttis. Kliimaseaduse muutmisseadusega seati rangemad kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärgid (1990. aastaga võrreldes): 2030. aastaks peavad heitkogused vähenema 65 protsenti (seni kavandatud 55% asemel), 2040. aastaks 88 protsenti ja 2045. aastaks plaanitakse saavutada kliimanetraalsus.

ERR Uudised, 29.04.2021, „Kohus: Saksa kliimaseadus rikub noorte õigusi“. – <https://tinyurl.com/ftmmxzww>

Bundesgesetzblatt Online, 30.08.2021, „Erstes Gesetz zur Änderung des Bundes-Klimaschutzgesetzes“. – <https://tinyurl.com/426fjtav>

Die Bundesregierung, „Climate Change Act 2021: Intergenerational contract for the climate“. – <https://tinyurl.com/ae3xhmnz>

TÜRGI. Oktoobris ratifitseeris parlament Pariisi kliimaleppe, millele riik oli alla kirjutanud enam kui viis aastat tagasi. Türgi oli seega viimane G20 riik, kes leppe

ratifitseeris. Hääletus järgnes president Recep Tayyip Erdoğan'i lubadusele ÜRO Peaassambleel, et Türgi jõustab kokkuleppe enne ÜRO kliimamuutuste konverentsi Glasgow's. Türgi parlamenti häiris, et riik on lepingus kirjas arenenud tööstusriigina, sest arengumaana määratlemine oleks riigile seadnud leebemad tingimused. Parlamendi avalduses seisiski, et lepe ratifitseeritakse arengumaana.

AFP-STT-BNS, 06.10.2021, „Türgi parlament ratifitseeris lõpuks Pariisi kliimaleppe“;

Hürriyet Daily News, 07.10.2021, „Turkish parliament ratifies Paris climate agreement“. – <https://tinyurl.com/5nrbntcu>

VENEMAA. Juunis kiitsid nii Riigiduuma kui ka Föderatsiooninõukogu heaks kasvuhoonegaaside vähendamise seaduse, mille kohaselt peavad suurimad kasvuhoonegaaside heite põhjustajad 2023. aastast hakkama esitama süsinikuheite aruandeid. Suurte saastajate alla liigitatakse 2024. aastani need ettevõtted, kelle süsinikuheide on aastas üle 150 000 tonni. 2025. aastast peavad aruandeid esitama aga ettevõtted, kelle aastased süsinikuemissioonid on üle 50 000 tonni (eelneva aasta näitajaid arvestades). Seadusega tehakse soodustusi ettevõtetele, kes investeerivad kliimamuutustega võitlemise meetmetesse ning valitsust kohustatakse seadma kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärgid.

Официальный интернет-портал правовой информации, 02.07.2021, „Федеральный закон от 02.07.2021 № 296-ФЗ „Об ограничении выбросов парниковых газов“. – <https://tinyurl.com/34wk9n68>

TASS, 02.07.2021, „Putin signs bill to curb greenhouse gas emissions into law“. – <https://tinyurl.com/pvsp23xt>

The Moscow Times, 07.09.2021, „Russia passes first law to limit greenhouse gas emissions“. – <https://tinyurl.com/4puw7vp5>